

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOSŁJAVANJE

ANALITIČKI BILTEN

GODINA XXII.
BROJ 4

ZAGREB
2020.

Nakladnik:

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE
Radnička cesta 1, Zagreb

Telefon - centrala: (01) 612 60 00

Telefon uredništvo: (01) 612 60 90

Telefax: (01) 612 6038

Elektronička pošta: analiticki.bilten@hzz.hr

Internetske stranice: <http://www.hzz.hr/>

Za nakladnika:

Ante Lončar
ravnatelj Hrvatskog zavoda za zapošljavanje

Urednik:

Darko Oračić

Izlazi četiri puta godišnje

ISSN 1849-3386

SADRŽAJ

1	Plaće i broj radnika prema razini obrazovanja i djelatnostima u nekim europskim zemljama	4
2	Razina i kretanje stope nezaposlenosti u zemljama Europske unije	31

1 Plaće i broj radnika prema razini obrazovanja i djelatnostima u nekim europskim zemljama

1.1 Prosječna bruto plaća po satu rada u nekim djelatnostima

Države članice Europske unije i još neke europske zemlje svake četiri godine provode anketu poslodavaca u pogledu iznosa bruto plaća u tvrtkama i ustanovama s 10 i više zaposlenih. U nastavku su prikazani podaci dobiveni anketom u 2018. godini. Bruto plaća odnosi se na iznos prije obračuna doprinosa poslodavaca (u hrvatskom knjigovodstvu taj se iznos također naziva "bruto plaća" za razliku od "ukupnog troška plaće") te zato nije usporediv između zemalja jer različite zemlje imaju različite stope doprinosa na bruto plaće. Stoga će nakon prikaza podataka slijediti usporedba plaća između radnika s različitim razinom obrazovanja. Drugim riječima, u analitičkom fokusu bit će relativne plaće s obzirom na razinu obrazovanja te usporedba zemalja u pogledu opsega razlike u plaćama između radnika s različitim razinama obrazovanja.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	21,19	16,68	17,53	25,03
Bugarska	2,85	2,24	2,54	4,28
Češka	7,12	5,59	6,72	11,69
Danska	33,42	26,65	31,06	41,02
Njemačka	23,16	14,87	21,13	34,44
Estonija	7,19	6,43	6,78	8,45
Irska	23,53	18,79	18,27	28,13
Grčka	7,91	6,36	7,13	11,53
Španjolska	12,66	10,44	12,63	16,20
Francuska	19,03	14,89	16,50	24,38
Hrvatska	5,70	4,25	5,10	9,47
Italija	14,85	12,53	14,79	21,35
Cipar	8,09	6,67	7,53	10,58
Latvija	5,83	4,97	5,22	8,05
Litva	5,40	4,09	4,67	7,41
Luksemburg	21,82	17,55	20,13	30,33
Mađarska	5,35	3,75	4,78	9,85
Malta	11,39	9,67	11,76	15,77
Nizozemska	20,18	15,09	19,01	29,69
Austrija	19,00	12,79	17,87	25,77
Poljska	5,66	4,36	4,91	8,51
Portugal	6,42	5,37	6,45	11,57
Rumunjska	4,28	3,24	3,71	7,57
Slovenija	9,27	6,95	8,17	14,21
Slovačka	6,89	4,78	6,45	10,26
Finska	21,65	17,92	18,39	27,05
Švedska	21,87	18,74	20,38	27,34

Tablica 1.1.1

Prosječna plaća po satu rada prema obrazovanju u prerađivačkoj industriji (EUR)

Ujedinjeno K.	19,34	16,62	17,63	22,80
Island	26,83	21,18	27,79	42,97
Norveška	30,73	23,98	29,30	41,48
Švicarska	34,90	26,85	32,97	48,60
Albanija	1,53	1,27	1,40	2,82
Srbija	3,15	2,58	2,88	4,84

Izvor: Eurostat.

Prethodna tablica prikazuje bruto plaće radnika po satu rada u prerađivačkoj industriji, a sljedeća omjere plaća prema razini obrazovanja. Omjer bruto plaće radnika s visokim obrazovanjem i radnika sa završenom srednjom školom najveći je u Mađarskoj, Rumunjskoj i Albaniji. U Mađarskoj je bruto plaća industrijskog radnika s visokim obrazovanjem 106 posto veća od plaće radnika sa srednjim obrazovanjem, a u Rumunjskoj 104 posto, dok u Albaniji ta razlika iznosi 101 posto. Po visini istog pokazatelja sljedeća je Hrvatska u kojoj je plaća visoko obrazovanog radnika 86 posto veća od plaće radnika sa srednjim obrazovanjem. Hrvatska, dakle, spada u zemlje u kojima je razlika u plaćama između visoko obrazovanih industrijskih radnika i radnika sa srednjom školom u istoj djelatnosti najveća. Takav nalaz upućuje na pretpostavku da je u prerađivačkoj industriji navedenih zemalja relativna ponuda visoko obrazovanog rada nedostatna s obzirom na relativnu potražnju.

Nasuprot tome, u nekim je zemljama spomenuta razlika veoma niska. Tako u Estoniji, na primjer, visoko obrazovani radnici u prerađivačkoj industriji zarađuju samo 25 posto više od radnika sa srednjim obrazovanjem.

Što se tiče omjera plaća radnika sa srednjim i osnovnim obrazovanjem, on je posebno visok u Njemačkoj i Austriji, što može odražavati kvalitetu radnika sa srednjim obrazovanjem zahvaljujući dualnom strukovnom školovanju. Suprotan primjer je Finska u kojoj je razlika u plaćama između spomenutih skupina samo 3 posto. Takav odnos može biti posljedica sustava kolektivnog pregovaranja u finskom gospodarstvu.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,05	1,43
Bugarska	1,13	1,69
Češka	1,20	1,74
Danska	1,17	1,32
Njemačka	1,42	1,63
Estonija	1,05	1,25
Irska	0,97	1,54
Grčka	1,12	1,62
Španjolska	1,21	1,28
Francuska	1,11	1,48
Hrvatska	1,20	1,86
Italija	1,18	1,44
Cipar	1,13	1,41
Latvija	1,05	1,54

Tablica 1.1.2

Omjer plaća
prema obrazovanju
u prerađivačkoj
industriji

Litva	1,14	1,59
Luksemburg	1,15	1,51
Mađarska	1,27	2,06
Malta	1,22	1,34
Nizozemska	1,26	1,56
Austrija	1,40	1,44
Poljska	1,13	1,73
Portugal	1,20	1,79
Rumunjska	1,15	2,04
Slovenija	1,18	1,74
Slovačka	1,35	1,59
Finska	1,03	1,47
Švedska	1,09	1,34
Ujedinjeno K.	1,06	1,29
Island	1,31	1,55
Norveška	1,22	1,42
Švicarska	1,23	1,47
Albanija	1,10	2,01
Srbija	1,12	1,68

Izvor: Eurostat.

U nastavku su prikazane bruto plaće po satu rada u građevinarstvu. Kao što je prethodno napomenuto, podaci o bruto plaćama nisu međunarodno usporedivi jer ne odražavaju ukupne troškove rada. U nekim zemljama poslodavci plaćaju veoma niske doprinose na plaću ili takvih doprinosa uopće nema. Stoga se podaci za Dansku, na primjer, ne mogu uspoređivati s podacima drugih zemalja. Nasuprot tome, mogu se uspoređivati relativni odnosi bruto plaća prema obrazovanju.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	17,71	15,37	16,07	21,08
Bugarska	2,73	1,91	2,49	4,05
Češka	6,77	4,32	6,45	10,15
Danska	31,52	26,93	31,28	38,14
Njemačka	17,22	11,64	16,98	26,05
Estonija	7,68	6,66	7,17	9,12
Irska	19,89	18,57	17,41	22,21
Grčka	7,76	6,95	7,11	10,83
Španjolska	11,00	9,70	11,04	14,31
Francuska	17,77	16,15	16,98	21,73
Hrvatska	5,51	4,55	5,06	9,31
Italija	13,74	12,57	13,59	19,45
Cipar	9,60	9,34	9,03	11,45
Latvija	6,42	5,55	5,91	8,07
Litva	5,08	3,83	4,36	6,86
Luksemburg	18,32	16,37	18,87	24,44

Tablica 1.1.3

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u građevinarstvu (EUR)

Mađarska	4,50	3,26	4,14	7,81
Malta	9,50	7,95	10,68	12,68
Nizozemska	21,24	18,41	20,32	28,86
Austrija	17,03	12,92	17,36	22,80
Poljska	5,72	4,54	4,72	8,59
Portugal	6,01	5,24	5,96	10,49
Rumunjska	3,89	2,83	3,41	6,24
Slovenija	8,13	6,79	7,64	12,26
Slovačka	6,12	4,07	5,70	8,54
Finska	20,13	17,57	18,63	25,42
Švedska	21,19	19,80	20,80	25,12
Ujedinjeno K.	20,68	18,15	18,37	24,58
Island	27,57	22,36	26,92	42,79
Norveška	28,51	23,45	29,35	38,46
Švicarska	33,72	30,38	32,22	46,73
Albanija	1,98	1,33	1,78	2,71
Srbija	2,78	2,21	2,61	3,92

Izvor: Eurostat.

Zemlje u kojima je razlika u plaćama građevinskih radnika s visokim i srednjim obrazovanjem najveća su Mađarska, Hrvatska, Rumunjska i Poljska. Tako su u Mađarskoj plaće visoko obrazovanih građevinskih radnika 89 posto veće od plaća građevinskih radnika sa srednjom školom, u Hrvatskoj ta razlika iznosi 84 posto, u Rumunjskoj 83 posto te u Poljskoj 82 posto. Kao i u prethodnom slučaju, izgleda kako je relativna ponuda visoko obrazovanih radnika u navedenim zemljama nedostatna s obzirom na relativnu potražnju.

Nasuprot tome, u nekim je zemljama ta razlika veoma mala. Tako u Estoniji, na primjer, visoko obrazovani radnici u građevinarstvu primaju samo 27 posto veću plaću od radnika sa srednjom školom. Ta razlika još je manja u Danskoj u kojoj iznosi 22 posto te u Švedskoj u kojoj iznosi 21 posto. Uzrok tako malih razlika u plaćama mogli bi biti kolektivni ugovori koji pokrivaju djelatnost građevinarstva.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,05	1,31
Bugarska	1,30	1,63
Češka	1,49	1,57
Danska	1,16	1,22
Njemačka	1,46	1,53
Estonija	1,08	1,27
Irska	0,94	1,28
Grčka	1,02	1,52
Španjolska	1,14	1,30
Francuska	1,05	1,28
Hrvatska	1,11	1,84
Italija	1,08	1,43

Tablica 1.1.4

Omjer plaća
prema obrazovanju
u građevinarstvu

Cipar	0,97	1,27
Latvija	1,06	1,37
Litva	1,14	1,57
Luksemburg	1,15	1,30
Mađarska	1,27	1,89
Malta	1,34	1,19
Nizozemska	1,10	1,42
Austrija	1,34	1,31
Poljska	1,04	1,82
Portugal	1,14	1,76
Rumunjska	1,20	1,83
Slovenija	1,13	1,60
Slovačka	1,40	1,50
Finska	1,06	1,36
Švedska	1,05	1,21
Ujedinjeno K.	1,01	1,34
Island	1,20	1,59
Norveška	1,25	1,31
Švicarska	1,06	1,45
Albanija	1,34	1,52
Srbija	1,18	1,50

Izvor: Eurostat.

Što se tiče omjera plaća radnika sa srednjim i osnovnim obrazovanjem, on je bio najveći u Češkoj, Njemačkoj i Slovačkoj. To može biti odraz kvalitete srednjeg obrazovanja, kao u slučaju Njemačke, ali to može odražavati i obuhvat srednjim obrazovanjem. Ako bez srednjeg obrazovanja ostaje mali broj osoba krajnje niske produktivnosti, onda će razlika u plaćama između radnika sa srednjim obrazovanjem i radnika s osnovnim obrazovanjem biti velika. Isto načelo vrijedi i kada postoji relativno velik broj osoba koje nisu završile osnovno obrazovanje. U tom slučaju razlika u plaćama će biti mala jer će mnogi produktivni radnici bez srednjeg obrazovanja, posebno u djelatnostima u kojima je radno iskustvo veoma važno, kao što je građevinarstvo, imati relativno velike plaće.

U nastavku su prikazane bruto plaće po satu rada prema obrazovanju u djelatnostima prijevoza i skladištenja. Za te skupine djelatnosti također vrijedi napomena da iznosi nisu međunarodno usporedivi zbog različitih stopa doprinosa na plaće.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	18,03	15,32	16,5	25,67
Bugarska	3,21	2,39	2,65	5,01
Češka	6,64	5,05	6,43	10,86
Danska	32,87	27,78	30,95	41,35
Njemačka	15,89	11,96	15,98	23,85
Estonija	7,33	6,11	6,78	8,79

Tablica 1.1.5

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u prijevozu
i skladištenju (EUR)

Irska	21,17	18,19	18,13	25,57
Grčka	12,13	7,46	10,83	16,88
Španjolska	12,30	10,77	13,72	15,6
Francuska	17,52	15,59	16,46	23,78
Hrvatska	7,09	4,98	6,05	11,83
Italija	13,26	11,67	13,75	16,49
Cipar	12,10	-	8,76	15,8
Latvija	6,23	5,33	5,34	8,49
Litva	4,82	3,95	4,11	6,60
Luksemburg	22,56	18,35	22,86	35,08
Mađarska	5,04	3,93	4,62	8,97
Malta	13,34	11,04	12,95	17,66
Nizozemska	18,66	15,74	17,98	25,90
Austrija	16,5	12,3	16,5	22,36
Poljska	5,42	4,46	4,77	7,78
Portugal	8,29	6,40	7,77	15,88
Rumunjska	4,43	3,51	3,89	7,17
Slovenija	8,81	6,54	7,82	14,45
Slovačka	6,06	4,04	5,82	9,07
Finska	19,32	17,29	18,36	23,71
Švedska	18,86	17,50	18,19	22,94
Ujedinjeno K.	18,40	16,34	17,48	21,87
Island	26,75	20,18	32,06	34,86
Norveška	29,60	25,12	29,42	38,08
Švicarska	32,34	28,34	30,72	46,49
Albanija	2,35	1,78	1,99	3,11
Srbija	3,31	2,51	3,02	4,37

Izvor: Eurostat.

Kao i u slučaju prethodno prikazanih djelatnosti, u djelatnostima prijevoza i skladištenja također postoje velike razlike između zemalja u omjeru plaća radnika s visokim i srednjim obrazovanjem. Tako je najveća vrijednost spomenutog omjera zabilježena u Portugalu, Hrvatskoj i Mađarskoj. U Portugalu visoko obrazovani radnici imaju 104 posto veću plaću od radnika sa srednjim obrazovanjem, u Hrvatskoj 96 posto, a u Mađarskoj 94 posto. Nasuprot tome, u Španjolskoj, na primjer, razlika iznosi samo 14 posto.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,08	1,56
Bugarska	1,11	1,89
Češka	1,27	1,69
Danska	1,11	1,34
Njemačka	1,34	1,49
Estonija	1,11	1,30
Irska	1,00	1,41
Grčka	1,45	1,56

Tablica 1.1.6

Omjer plaća
prema obrazovanju
u prijevozu
i skladištenju

Španjolska	1,27	1,14
Francuska	1,06	1,44
Hrvatska	1,21	1,96
Italija	1,18	1,20
Cipar	-	1,80
Latvija	1,00	1,59
Litva	1,04	1,61
Luksemburg	1,25	1,53
Mađarska	1,18	1,94
Malta	1,17	1,36
Nizozemska	1,14	1,44
Austrija	1,34	1,36
Poljska	1,07	1,63
Portugal	1,21	2,04
Rumunjska	1,11	1,84
Slovenija	1,20	1,85
Slovačka	1,44	1,56
Finska	1,06	1,29
Švedska	1,04	1,26
Ujedinjeno K.	1,07	1,25
Island	1,59	1,09
Norveška	1,17	1,29
Švicarska	1,08	1,51
Albanija	1,12	1,56
Srbija	1,20	1,45

Izvor: Eurostat.

Kada je riječ o omjeru plaća radnika sa srednjom školom i radnika s osnovnim obrazovanjem, najveći je omjer zabilježen na Islandu i u Grčkoj. Riječ je o zemljama u kojima je prijevoz, osobito pomorski, veoma značajna djelatnost. Na Islandu radnici sa srednjom školom imaju 59 posto veću plaću od radnika s osnovnim obrazovanjem, dok ta razlika u Grčkoj iznosi 45 posto. Nasuprot tome, u Irskoj i Latviji nema razlika u plaćama spomenutih skupina radnika unutar djelatnosti prijevoza i skladištenja.

Sljedeća tablica prikazuje bruto plaće po satu rada prema razini obrazovanja u sektoru trgovine. Napomena o međunarodnoj neusporedivosti vrijedi i ovdje.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	18,78	14,59	15,42	25,83
Bugarska	3,18	2,19	2,43	4,87
Češka	6,80	5,51	6,28	11,30
Danska	25,23	16,95	26,30	35,35
Njemačka	16,83	10,38	16,17	27,52
Estonija	6,66	5,21	6,23	8,05
Irsko	17,92	13,41	15,92	20,17
Grčka	7,81	6,56	7,16	10,23

Tablica 1.1.7

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u trgovini (EUR)

Španjolska	10,13	8,69	9,99	13,77
Francuska	16,18	13,04	14,32	21,53
Hrvatska	5,71	4,14	4,89	10,11
Italija	13,32	11,53	12,90	18,31
Cipar	8,35	6,81	6,98	12,37
Latvija	5,76	3,97	4,84	8,17
Litva	4,81	3,37	3,97	6,41
Luksemburg	18,86	14,65	17,05	28,70
Mađarska	4,93	3,68	4,26	8,95
Malta	10,51	9,02	10,11	15,65
Nizozemska	14,27	10,13	14,11	23,73
Austrija	15,28	10,45	14,80	22,75
Poljska	5,48	3,74	4,36	8,33
Portugal	6,62	5,58	6,25	10,17
Rumunjska	4,45	3,12	3,46	6,81
Slovenija	9,03	6,85	7,73	12,88
Slovačka	6,42	4,23	5,76	9,93
Finska	19,03	16,61	16,82	23,90
Švedska	20,06	17,58	19,00	24,49
Ujedinjeno K.	15,30	13,20	13,74	18,77
Island	20,21	17,48	24,29	37,72
Norveška	25,26	21,02	25,69	32,00
Švicarska	31,92	25,32	28,95	52,13
Albanija	1,76	1,37	1,50	2,35
Srbija	2,88	2,08	2,54	4,40

Izvor: Eurostat.

Kao i kod prethodno prikazanih djelatnosti, međunarodne usporedbe u djelatnosti trgovine moguće su u pogledu omjera plaća između radnika s visokim obrazovanjem i radnika sa srednjim obrazovanjem. Tako su plaće visoko obrazovanih radnika u Mađarskoj bile 110 posto veće od plaća radnika sa srednjom školom, dok je u Hrvatskoj ta razlika iznosila 107 posto, a u Bugarskoj 100 posto. Nasuprot tome, u Švedskoj je razlika iznosila 29 posto, a u Norveškoj 25 posto.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,06	1,68
Bugarska	1,11	2,00
Češka	1,14	1,80
Danska	1,55	1,34
Njemačka	1,56	1,70
Estonija	1,20	1,29
Irska	1,19	1,27
Grčka	1,09	1,43
Španjolska	1,15	1,38
Francuska	1,10	1,50

Tablica 1.1.8

Omjer plaća
prema obrazovanju
u trgovini

Hrvatska	1,18	2,07
Italija	1,12	1,42
Cipar	1,02	1,77
Latvija	1,22	1,69
Litva	1,18	1,61
Luksemburg	1,16	1,68
Mađarska	1,16	2,10
Malta	1,12	1,55
Nizozemska	1,39	1,68
Austrija	1,42	1,54
Poljska	1,17	1,91
Portugal	1,12	1,63
Rumunjska	1,11	1,97
Slovenija	1,13	1,67
Slovačka	1,36	1,72
Finska	1,01	1,42
Švedska	1,08	1,29
Ujedinjeno K.	1,04	1,37
Island	1,39	1,55
Norveška	1,22	1,25
Švicarska	1,14	1,80
Albanija	1,09	1,57
Srbija	1,22	1,73

Izvor: Eurostat.

Što se tiče omjera plaća radnika sa srednjim obrazovanjem i radnika s osnovnim obrazovanjem, u Njemačkoj je razlika iznosila 56 posto, a u Danskoj 55 posto. Nasuprot tome, u Finskoj su plaće spomenutih skupina bile gotovo jednake. Vjerojatno neki institucionalni čimbenici ograničavaju razlike u plaćama u finskoj trgovini. Zacijelo je riječ o kolektivnom pregovaranju odnosno kolektivnom ugovoru.

U nastavku su prikazani podaci o bruto plaćama po satu u djelatnostima pružanja smještaja te posluživanja hrane i pića. Prikazani podaci imaju samo ilustrativnu vrijednost jer je analitička pozornost usredotočena na omjere plaća.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	14,76	13,83	14,65	20,35
Bugarska	2,13	1,77	1,92	3,25
Češka	4,65	3,89	4,57	7,43
Danska	22,12	18,64	23,05	24,05
Njemačka	11,40	9,98	11,68	14,06
Estonija	5,41	4,91	5,36	6,08
Irska	13,20	11,89	13,77	13,31
Grčka	5,91	5,51	5,40	8,75
Španjolska	8,88	8,46	9,35	11,29
Francuska	13,63	12,83	13,23	16,11

Tablica 1.1.9

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u ugostiteljstvu (EUR)

Hrvatska	5,63	4,42	5,34	8,08
Italija	10,45	9,95	10,65	11,74
Cipar	6,78	5,80	6,15	9,63
Latvija	4,52	4,47	4,17	6,03
Litva	3,81	-	3,48	5,10
Luksemburg	14,91	-	15,43	19,52
Mađarska	3,72	2,94	3,69	6,53
Malta	9,41	8,18	9,90	11,95
Nizozemska	11,02	8,72	11,54	15,56
Austrija	10,72	9,28	11,17	13,11
Poljska	4,24	3,65	3,82	5,99
Portugal	5,19	4,66	5,22	8,34
Rumunjska	3,07	2,61	2,87	4,62
Slovenija	7,37	5,94	6,78	10,75
Slovačka	4,48	3,48	4,65	7,10
Finska	14,91	14,28	14,34	17,55
Švedska	15,43	14,26	15,45	16,47
Ujedinjeno K.	11,60	10,68	10,95	14,22
Island	18,78	17,89	22,68	28,79
Norveška	20,02	18,05	22,37	22,62
Švicarska	23,89	21,63	24,30	32,12
Albanija	1,47	1,24	1,34	1,86
Srbija	2,57	2,19	2,23	4,07

Izvor: Eurostat.

Sljedeća tablica sadrži omjere plaća u ugostiteljstvu prema razini obrazovanja. Prosječna plaća radnika s visokim obrazovanjem veća je od prosječne plaće radnika sa srednjom školom 83 posto u Srbiji, 77 posto u Mađarskoj, 69 posto u Bugarskoj, 63 posto u Češkoj, 62 posto u Grčkoj i 60 posto u Portugalu. Hrvatska s razlikom od 51 posto nije među zemljama u kojima je spomenuti omjer najveći.

Najniži omjer plaća visoko obrazovanih radnika i radnika sa srednjom školom imala je Norveška u kojoj je razlika iznosila 1 posto, Danska sa 4 posto i Švedska sa 7 posto. U irskom je ugostiteljstvu, međutim, prosječna plaća radnika s visokim obrazovanjem bila manja od prosječne plaće radnika sa srednjim obrazovanjem.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,06	1,39
Bugarska	1,08	1,69
Češka	1,17	1,63
Danska	1,24	1,04
Njemačka	1,17	1,20
Estonija	1,09	1,13
Irska	1,16	0,97
Grčka	0,98	1,62

Tablica 1.1.9

Omjer plaća
prema obrazovanju
u ugostiteljstvu

Španjolska	1,11	1,21
Francuska	1,03	1,22
Hrvatska	1,21	1,51
Italija	1,07	1,10
Cipar	1,06	1,57
Latvija	0,93	1,45
Litva	-	1,47
Luksemburg	-	1,27
Mađarska	1,26	1,77
Malta	1,21	1,21
Nizozemska	1,32	1,35
Austrija	1,20	1,17
Poljska	1,05	1,57
Portugal	1,12	1,60
Rumunjska	1,10	1,61
Slovenija	1,14	1,59
Slovačka	1,34	1,53
Finska	1,00	1,22
Švedska	1,08	1,07
Ujedinjeno K.	1,03	1,30
Island	1,27	1,27
Norveška	1,24	1,01
Švicarska	1,12	1,32
Albanija	1,08	1,39
Srbija	1,02	1,83

Izvor: Eurostat.

Što se tiče plaća ugostiteljskih radnika sa srednjim obrazovanjem i osnovnom školom, razlika je iznosila 34 posto u Slovačkoj i 32 posto u Nizozemskoj. Nasuprot tome, u Finskoj su plaće izjednačene, a u Latviji i Grčkoj su plaće radnika sa srednjim obrazovanjem manje od plaća radnika s osnovnom školom.

U nastavku su prikazani podaci o prosječnoj bruto plaći po satu rada u djelatnostima informacija i komunikacija. Podaci nisu međunarodno usporedivi zbog različitih stopa doprinosa na plaće.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	24,64	14,24	16,75	28,03
Bugarska	7,52	-	3,93	8,54
Češka	11,91	6,01	9,66	14,04
Danska	37,53	30,43	34,60	39,99
Njemačka	26,82	12,61	22,87	31,93
Estonija	11,95	8,56	9,76	13,36
Irska	33,12	21,93	20,08	34,97
Grčka	10,35	8,38	8,70	11,91
Španjolska	15,25	10,38	12,86	16,16

Tablica 1.1.10

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u djelatnostima
informacija
i komunikacija (EUR)

Francuska	24,68	20,22	19,39	26,06
Hrvatska	9,27	6,00	7,31	10,49
Italija	17,95	15,45	16,77	19,49
Cipar	16,46	-	11,19	17,74
Latvija	11,36	6,16	8,07	12,60
Litva	9,19	-	4,98	9,72
Luksemburg	28,62	-	25,36	29,97
Mađarska	8,84	4,34	6,37	10,72
Malta	14,09	11,12	13,39	15,51
Nizozemska	24,20	18,58	20,28	27,10
Austrija	23,59	16,34	21,38	25,55
Poljska	10,86	5,02	7,27	11,82
Portugal	12,09	9,29	9,80	13,16
Rumunjska	9,68	2,74	5,01	11,40
Slovenija	13,78	9,20	11,28	15,03
Slovačka	10,89	5,76	8,38	12,21
Finska	27,00	23,88	24,21	28,07
Švedska	26,04	21,53	24,23	27,42
Ujedinjeno K.	26,17	24,43	23,79	27,50
Island	30,94	28,87	28,20	34,09
Norveška	42,12	39,15	39,38	43,63
Švicarska	47,62	35,18	37,89	54,70
Albanija	3,32	1,45	2,04	3,67
Srbija	5,10	2,89	3,85	6,16

Izvor: Eurostat.

U sljedećoj tablici prikazani su omjeri plaća prema razini obrazovanja u djelatnostima informacija i komunikacija. Daleko najveći omjer plaća radnika s visokim obrazovanjem i radnika sa srednjim obrazovanjem zabilježen je u Rumunjskoj i Bugarskoj, nakon kojih slijede Litva i Albanija. U Rumunjskoj radnici s visokim obrazovanjem imaju 128 posto veću plaću od radnika sa srednjim obrazovanjem, dok u Bugarskoj ta razlika iznosi 117 posto, a u Litvi 95 posto i Albaniji 80 posto.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,18	1,67
Bugarska	-	2,17
Češka	1,61	1,45
Danska	1,14	1,16
Njemačka	1,81	1,40
Estonija	1,14	1,37
Irska	0,92	1,74
Grčka	1,04	1,37
Španjolska	1,24	1,26
Francuska	0,96	1,34
Hrvatska	1,22	1,44

Tablica 1.1.11

Omjer plaća
prema obrazovanju
u djelatnostima
informacija
i komunikacija

Italija	1,09	1,16
Cipar	-	1,59
Latvija	1,31	1,56
Litva	-	1,95
Luksemburg	-	1,18
Mađarska	1,47	1,68
Malta	1,20	1,16
Nizozemska	1,09	1,34
Austrija	1,31	1,20
Poljska	1,45	1,63
Portugal	1,05	1,34
Rumunjska	1,83	2,28
Slovenija	1,23	1,33
Slovačka	1,45	1,46
Finska	1,01	1,16
Švedska	1,13	1,13
Ujedinjeno K.	0,97	1,16
Island	0,98	1,21
Norveška	1,01	1,11
Švicarska	1,08	1,44
Albanija	1,41	1,80
Srbija	1,33	1,60

Izvor: Eurostat.

Kada je riječ o razlici u plaćama između radnika sa srednjim obrazovanjem i radnika s osnovnom školom u djelatnostima informacija i komunikacija, najveća je razlika bila u Rumunjskoj i Njemačkoj. U Rumunjskoj je razlika iznosila 83 posto, a u Njemačkoj 81 posto. Navedena razlika u Njemačkoj vjerojatno je odraz kvalitetnog srednjoškolskoga strukovnog obrazovanja. Nasuprot tome, plaće radnika s osnovnim obrazovanjem nisu manje od plaća radnika sa srednjom školom u Irskoj, Francuskoj i Ujedinjenom Kraljevstvu te na Islandu. Možda u navedenim zemljama nedostaje specifično srednjoškolsko obrazovanje koje priprema za rad u djelatnostima informacija i komunikacija.

U sljedećoj su tablici prikazani podaci o prosječnoj bruto plaći po satu rada u financijskim djelatnostima i djelatnostima osiguranja. Kao i kod prethodno prikazanih djelatnosti, potrebno je istaknuti da podaci nisu međunarodno usporedivi zbog različitih stopa doprinosa na plaće.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	26,53	16,91	18,74	30,59
Bugarska	4,75	-	2,98	5,38
Češka	10,76	6,24	8,39	13,89
Danska	40,62	34,15	37,06	43,89
Njemačka	27,86	16,89	24,60	34,64
Estonija	11,47	7,46	8,83	12,60

Tablica 1.1.12

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u djelatnostima
financija
i osiguranja (EUR)

Irska	31,29	-	25,81	32,24
Grčka	13,68	10,33	12,09	14,81
Španjolska	20,05	16,44	18,70	20,98
Francuska	24,77	23,31	21,52	25,80
Hrvatska	8,91	5,96	6,35	11,00
Italija	24,31	20,74	23,52	25,45
Cipar	16,71	11,11	14,15	17,25
Latvija	10,60	5,89	7,08	11,52
Litva	9,02	-	5,48	9,60
Luksemburg	35,88	28,38	32,44	37,29
Mađarska	9,08	5,84	6,36	11,51
Malta	15,70	10,35	14,58	19,34
Nizozemska	29,70	20,30	23,48	34,27
Austrija	25,60	16,28	23,33	28,88
Poljska	9,76	4,80	6,83	10,48
Portugal	15,74	14,05	13,16	17,26
Rumunjska	7,84	2,53	3,72	8,54
Slovenija	13,24	8,10	9,96	14,93
Slovačka	10,32	4,53	7,76	12,07
Finska	26,38	21,58	20,89	28,12
Švedska	29,61	23,74	26,19	33,01
Ujedinjeno K.	32,22	29,43	29,79	34,23
Island	41,35	33,07	30,33	48,37
Norveška	43,69	46,04	35,96	46,94
Švicarska	52,06	44,83	41,90	63,59
Albanija	4,59	1,61	2,53	4,85
Srbija	5,95	-	4,34	6,99

Izvor: Eurostat.

U nastavku su prikazani omjeri plaća prema razini obrazovanja u djelatnostima financija i osiguranja. Daleko najveći omjer plaća radnika s visokim obrazovanjem i radnika sa srednjim obrazovanjem zabilježen je u Rumunjskoj, nakon koje slijede Albanija, Bugarska i Mađarska. U Rumunjskoj radnici s visokim obrazovanjem imaju 130 posto veću plaću od radnika sa srednjim obrazovanjem, dok u Albaniji ta razlika iznosi 92 posto, a u Mađarskoj i Bugarskoj 81 posto.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,11	1,63
Bugarska	-	1,81
Češka	1,34	1,66
Danska	1,09	1,18
Njemačka	1,46	1,41
Estonija	1,18	1,43
Irska	-	1,25
Grčka	1,17	1,22

Tablica 1.1.13

Omjer plaća
prema obrazovanju
u djelatnostima
financija
i osiguranja

Španjolska	1,14	1,12
Francuska	0,92	1,20
Hrvatska	1,07	1,73
Italija	1,13	1,08
Cipar	1,27	1,22
Latvija	1,20	1,63
Litva	-	1,75
Luksemburg	1,14	1,15
Mađarska	1,09	1,81
Malta	1,41	1,33
Nizozemska	1,16	1,46
Austrija	1,43	1,24
Poljska	1,42	1,53
Portugal	0,94	1,31
Rumunjska	1,47	2,30
Slovenija	1,23	1,50
Slovačka	1,71	1,56
Finska	0,97	1,35
Švedska	1,10	1,26
Ujedinjeno K.	1,01	1,15
Island	0,92	1,59
Norveška	0,78	1,31
Švicarska	0,93	1,52
Albanija	1,57	1,92
Srbija	-	1,61

Izvor: Eurostat.

Što se tiče omjera plaća radnika sa srednjim obrazovanjem i plaća radnika s osnovnim obrazovanjem u djelatnostima financija i osiguranja, njegova najveća vrijednost zabilježena je u Slovačkoj i Albaniji te Rumunjskoj, Njemačkoj i Austriji. Relativno visoka vrijednost omjera u Njemačkoj i Austriji vjerojatno je odraz kvalitetnog dualnog strukovnog obrazovanja. Nasuprot tome, plaće radnika s osnovnim obrazovanjem bile su veće od plaća radnika sa srednjim obrazovanjem u Francuskoj, Portugalu, Finskoj, Norveškoj i Švicarskoj te na Islandu. Izgleda kako u navedenim zemljama srednje obrazovanje nije osobito relevantno za produktivnost radnika u djelatnostima financija i osiguranja.

U nastavku su prikazani podaci o plaćama u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama. Plaće nisu međunarodno usporedive zbog razlika u doprinosima.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	25,75	16,25	19,05	29,34
Bugarska	5,01	-	3,36	5,74
Češka	9,76	4,84	7,71	11,56
Danska	37,29	27,74	30,56	40,41
Njemačka	24,23	10,74	19,28	30,75

Tablica 1.1.14

Prosječna plaća po satu rada prema obrazovanju u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama (EUR)

Estonija	9,99	7,53	7,90	10,64
Irska	26,71	18,44	18,76	28,22
Grčka	11,29	6,39	7,30	14,03
Španjolska	13,85	8,71	10,87	15,12
Francuska	23,86	15,99	17,57	26,21
Hrvatska	9,23	4,91	6,30	10,92
Italija	18,00	13,00	15,26	21,07
Cipar	13,78	9,47	-	14,32
Latvija	8,93	6,53	6,45	9,70
Litva	7,33	-	3,83	8,03
Luksemburg	29,95	17,28	22,33	32,02
Mađarska	7,65	4,07	4,80	9,48
Malta	13,99	11,42	13,94	14,69
Nizozemska	24,10	15,54	18,32	27,89
Austrija	21,77	12,87	17,69	24,94
Poljska	8,50	4,18	5,60	9,41
Portugal	10,50	6,40	7,24	12,59
Rumunjska	7,24	3,23	4,19	9,02
Slovenija	12,44	6,67	8,66	14,60
Slovačka	8,71	3,92	6,82	10,85
Finska	24,18	20,02	18,01	25,91
Švedska	25,03	20,44	23,02	26,19
Ujedinjeno K.	27,36	27,30	24,52	28,75
Island	-	-	-	-
Norveška	38,19	32,23	33,37	40,35
Švicarska	45,15	29,66	34,80	53,65
Albanija	2,84	1,84	1,99	3,19
Srbija	4,89	3,00	3,14	6,04

Izvor: Eurostat.

Sljedeća tablica prikazuje omjere plaća prema razini obrazovanja u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama. Najveću razliku u plaćama između visoko obrazovanih radnika i njihovih kolega sa završenom srednjom školom imale su Rumunjska, Litva i Mađarska. U Rumunjskoj je spomenuta razlika iznosila 115 posto, a u Litvi 110 posto te u Mađarskoj 98 posto. U Hrvatskoj je ta razlika bila znatno manja, 73 posto, ali ipak dovoljna za položaj u gornjem dijelu ljestvice.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,17	1,54
Bugarska	-	1,71
Češka	1,59	1,50
Danska	1,10	1,32
Njemačka	1,80	1,59
Estonija	1,05	1,35
Irska	1,02	1,50

Tablica 1.1.15

Omjer plaća
prema obrazovanju
u stručnim,
znanstvenim
i tehničkim uslugama

Grčka	1,14	1,92
Španjolska	1,25	1,39
Francuska	1,10	1,49
Hrvatska	1,28	1,73
Italija	1,17	1,38
Cipar	-	-
Latvija	0,99	1,50
Litva	-	2,10
Luksemburg	1,29	1,43
Mađarska	1,18	1,98
Malta	1,22	1,05
Nizozemska	1,18	1,52
Austrija	1,37	1,41
Poljska	1,34	1,68
Portugal	1,13	1,74
Rumunjska	1,30	2,15
Slovenija	1,30	1,69
Slovačka	1,74	1,59
Finska	0,90	1,44
Švedska	1,13	1,14
Ujedinjeno K.	0,90	1,17
Island	-	-
Norveška	1,04	1,21
Švicarska	1,17	1,54
Albanija	1,08	1,60
Srbija	1,05	1,92

Izvor: Eurostat.

Što se tiče odnosa između plaća radnika sa srednjom školom i plaća radnika s osnovnim obrazovanjem u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama, najveća razlika zabilježena je u Njemačkoj, Češkoj i Slovačkoj. U Njemačkoj razlika iznosi čak 80 posto, što upućuje na kvalitetno strukovno obrazovanje. Značajna razlika od 74 posto u Slovačkoj i 59 posto u Češkoj vjerojatno je odraz velikog obuhvata srednjoškolskim obrazovanjem, tako da samo mali dio najmanje produktivne radne snage ima osnovno obrazovanje.

Naposljetku, prikazane su bruto plaće po satu rada prema razini obrazovanja radnika u administrativnim i pomoćnim uslugama. Ponovno je potrebno istaknuti da plaće nisu međunarodno usporedive zbog razlika u doprinosima.

Zemlja	Ukupno	Obrazovanje		
		Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	16,10	13,17	15,12	25,14
Bugarska	2,49	1,67	2,03	4,46
Češka	4,86	4,19	4,74	7,71
Danska	27,69	24,34	27,72	30,01
Njemačka	13,76	11,35	13,77	20,69
Estonija	6,25	4,98	5,75	7,64

Tablica 1.1.16

Prosječna plaća
po satu rada
prema obrazovanju
u administrativnim
i pomoćnim
uslugama (EUR)

Irska	16,80	12,91	13,39	20,60
Grčka	6,18	4,86	5,72	8,94
Španjolska	9,05	8,10	9,08	13,08
Francuska	14,80	12,87	14,23	18,96
Hrvatska	4,98	3,50	4,74	7,33
Italija	10,60	9,57	10,82	13,43
Cipar	8,71	6,23	7,45	12,78
Latvija	5,83	4,31	4,89	9,12
Litva	4,28	2,96	3,59	6,89
Luksemburg	16,15	14,11	15,44	24,51
Mađarska	4,73	3,31	4,26	9,29
Malta	9,39	7,91	10,01	13,80
Nizozemska	13,80	11,93	13,26	17,82
Austrija	13,43	11,45	13,65	17,70
Poljska	4,22	3,12	3,58	6,71
Portugal	5,21	4,64	5,28	8,20
Rumunjska	4,00	2,70	3,15	7,12
Slovenija	6,94	5,42	6,82	9,91
Slovačka	5,21	3,90	5,10	7,59
Finska	15,47	13,46	14,17	19,47
Švedska	17,48	15,13	16,67	20,66
Ujedinjeno K.	16,28	13,55	14,39	19,98
Island	-	-	-	-
Norveška	25,29	22,06	25,75	32,17
Švicarska	28,25	23,69	28,94	45,14
Albanija	2,61	1,87	1,99	2,99
Srbija	2,76	2,11	2,60	4,12

Izvor: Eurostat.

Sljedeća tablica prikazuje omjere plaća prema razini obrazovanja u administrativnim i pomoćnim uslugama. Razlika između plaća visoko obrazovanih radnika i radnika sa srednjom školom najveća je u Rumunjskoj, Bugarskoj i Mađarskoj. U Rumunjskoj je prosječna plaća radnika s visokim obrazovanjem 126 posto veća od prosječne plaće radnika sa srednjim obrazovanjem, dok u Bugarskoj ta razlika iznosi 120 posto, a u Mađarskoj 118 posto.

Zemlja	Omjer	
	Srednje/osnovno	Visoko/srednje
Belgija	1,15	1,66
Bugarska	1,22	2,20
Češka	1,13	1,63
Danska	1,14	1,08
Njemačka	1,21	1,50
Estonija	1,15	1,33
Irska	1,04	1,54
Grčka	1,18	1,56

Tablica 1.1.17

Omjer plaća
prema obrazovanju
u administrativnim
i pomoćnim uslugama

Španjolska	1,12	1,44
Francuska	1,11	1,33
Hrvatska	1,35	1,55
Italija	1,13	1,24
Cipar	1,20	1,72
Latvija	1,13	1,87
Litva	1,21	1,92
Luksemburg	1,09	1,59
Mađarska	1,29	2,18
Malta	1,27	1,38
Nizozemska	1,11	1,34
Austrija	1,19	1,30
Poljska	1,15	1,87
Portugal	1,14	1,55
Rumunjska	1,17	2,26
Slovenija	1,26	1,45
Slovačka	1,31	1,49
Finska	1,05	1,37
Švedska	1,10	1,24
Ujedinjeno K.	1,06	1,39
Island	-	-
Norveška	1,17	1,25
Švicarska	1,22	1,56
Albanija	1,06	1,50
Srbija	1,23	1,58

Izvor: Eurostat.

Što se tiče omjera plaća radnika sa srednjim obrazovanjem i radnika s osnovnim obrazovanjem, razlika je najveća u Hrvatskoj, Slovačkoj, Mađarskoj i Sloveniji. U Hrvatskoj je plaća radnika sa srednjim obrazovanjem veća 35 posto, u Slovačkoj 31 posto, u Mađarskoj 29 posto te u Sloveniji 26 posto. Nasuprot tome, razlika je najmanja u Irskoj i Finskoj.

Može se zaključiti da su razlike u plaćama prema obrazovanju u nekim europskim zemljama veoma velike, a u nekim drugim zemljama male ili zanemarive. Jedan od čimbenika koji pridonosi razlikama u plaćama prema razini obrazovanja je relativan broj radnika prema istom kriteriju. Stoga je u nastavku prikazana struktura zaposlenih prema razini obrazovanja.

1.2 Relativan broj radnika prema obrazovanju u nekim djelatnostima

U sljedećoj je tablici prikazana struktura zaposlenika (tj. nesamostalno zaposlenih) u nekim europskim zemljama prema obrazovanju u prerađivačkoj industriji 2019. godine. Najveći udio visoko obrazovanih radnika imale su Irska, Španjolska i Finska. Spomenuti udio iznosio je 45,9 posto u Irskoj, 39,8 posto u Španjolskoj i 36,9 posto u Finskoj. Visoka vrijednost promatranog pokazatelja u Irskoj i Španjolskoj može odražavati široku odredbu visokog obrazovanja. Nasuprot tome, najniže vrijednosti udjela zabilježene su u

Rumunjskoj, Češkoj i Italiji te u Crnoj Gori. Hrvatska se po visini spomenutog pokazatelja nalazi u donjem dijelu ljestvice između Srbije i Bugarske.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	16,7	48,4	34,9
Bugarska	14,3	71,1	14,6
Češka	6,1	81,6	12,4
Danska	22,2	48,3	29,5
Njemačka	13,2	59,9	26,8
Estonija	13,0	60,6	26,4
Irska	10,6	43,5	45,9
Grčka	22,5	53,2	24,3
Španjolska	37,3	22,9	39,8
Francuska	16,1	49,7	34,2
Hrvatska	10,2	74,7	15,1
Italija	37,3	50,7	12,0
Cipar	19,0	53,9	27,0
Latvija	11,1	69,0	19,9
Litva	4,9	65,3	29,8
Luksemburg	24,4	40,0	35,7
Mađarska	14,5	70,9	14,6
Malta	41,9	34,0	24,1
Nizozemska	28,1	43,3	28,6
Austrija	14,3	56,4	29,3
Poljska	5,3	73,1	21,5
Portugal	57,1	29,2	13,7
Rumunjska	10,4	76,7	12,9
Slovenija	10,8	67,9	21,3
Slovačka	4,8	81,0	14,2
Finska	8,7	54,4	36,9
Švedska	15,3	57,4	27,3
Island	34,6	40,8	24,5
Norveška	19,4	52,5	28,1
Švicarska	16,1	49,3	34,6
Ujedinjeno K.	19,6	45,9	34,5
Crna Gora	10,5	78,1	11,4
Sjeverna Makedonija	13,8	72,6	13,6
Srbija	11,6	72,7	15,7
Turska	58,6	25,6	15,8

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.1

Udio u ukupnom broju zaposlenika u prerađivačkoj industriji (%)

U nastavku je prikazana obrazovna struktura zaposlenika u građevinarstvu. Po visini udjela visoko obrazovanih predvodili su Ujedinjeno Kraljevstvo, Litva, Španjolska i Latvija. U Ujedinjenom je Kraljevstvu udio visoko obrazovanih zaposlenika iznosio 32,4 posto, a u Litvi 31,5 posto, dok je u Španjolskoj vrijednost tog pokazatelja bila 25,2 posto te u Latviji 23,5 posto. Najmanja

vrijednost udjela visoko obrazovanih radnika u građevinarstvu zabilježena je u Hrvatskoj, Bugarskoj, Mađarskoj i Italiji.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	23,6	56,0	20,4
Bugarska	30,7	59,5	9,9
Češka	6,3	79,9	13,7
Danska	24,1	63,5	12,4
Njemačka	17,4	65,4	17,3
Estonija	18,5	63,4	18,1
Irska	19,3	58,2	22,5
Grčka	39,2	47,5	13,4
Španjolska	51,9	22,9	25,2
Francuska	23,2	57,8	19,0
Hrvatska	14,6	75,1	10,3
Italija	54,0	40,7	5,2
Cipar	31,8	44,8	23,4
Latvija	12,2	63,9	23,9
Litva	5,6	63,0	31,5
Luksemburg	48,6	39,8	11,6
Mađarska	20,1	71,9	8,0
Malta	57,9	31,9	10,2
Nizozemska	28,4	51,6	20,0
Austrija	15,9	63,6	20,5
Poljska	12,8	71,4	15,8
Portugal	69,7	19,6	10,8
Rumunjska	18,0	67,7	14,3
Slovenija	17,4	70,1	12,5
Slovačka	7,9	76,5	15,6
Finska	15,2	62,0	22,8
Švedska	16,8	68,0	15,2
Island	28,9	60,7	10,4
Norveška	18,6	64,1	17,3
Švicarska	27,2	54,3	18,5
Ujedinjeno K.	18,1	49,5	32,4
Crna Gora	8,7	68,7	22,5
Sjeverna Makedonija	30,1	58,5	11,5
Srbija	19,3	60,9	19,7
Turska	69,8	17,4	12,9

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.2

Udio u ukupnom broju zaposlenika u građevinarstvu (%)

Sljedeća tablica prikazuje strukturu zaposlenika prema obrazovnoj razini u djelatnostima trgovine. Najveći udio visoko obrazovanih imali su Litva, Estonija, Luksemburg i Cipar. U Litvi je udio visoko obrazovanih iznosio čak 42,6 posto, u Estoniji 35,3 posto, u Luksemburgu 35,1 posto te na Cipru 34,5 posto. Najmanji udio visoko obrazovanih imali su Hrvatska, Malta, Češka i

Italija. Trgovina je, dakle, još jedna skupina djelatnosti u kojoj je Hrvatska među zemljama s najmanjim udjelom visoko obrazovanih.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	17,5	55,0	27,6
Bugarska	4,4	73,3	22,3
Češka	4,8	81,2	14,0
Danska	32,6	51,3	16,1
Njemačka	15,8	68,4	15,8
Estonija	10,1	54,6	35,3
Irska	14,8	57,1	28,1
Grčka	10,9	62,7	26,3
Španjolska	37,7	29,7	32,6
Francuska	13,3	54,0	32,7
Hrvatska	2,2	82,5	15,4
Italija	30,2	56,6	13,2
Cipar	14,3	51,2	34,5
Latvija	6,6	62,5	30,8
Litva	3,1	54,3	42,6
Luksemburg	23,0	41,9	35,1
Mađarska	6,8	75,7	17,5
Malta	52,4	33,3	14,3
Nizozemska	36,2	46,3	17,5
Austrija	14,1	64,6	21,3
Poljska	3,6	70,1	26,3
Portugal	38,3	42,7	19,0
Rumunjska	5,3	76,1	18,5
Slovenija	4,5	68,5	27,0
Slovačka	2,5	80,1	17,4
Finska	10,9	56,8	32,4
Švedska	16,3	58,3	25,4
Island	40,5	40,8	18,6
Norveška	26,7	51,2	22,1
Švicarska	14,2	55,9	29,9
Ujedinjeno K.	23,9	50,8	25,3
Crna Gora	3,7	78,9	17,3
Sjeverna Makedonija	9,8	69,0	21,2
Srbija	5,0	71,8	23,2
Turska	43,7	34,1	22,2

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.3

Udio u ukupnom broju zaposlenika u trgovini (%)

Sljedeća tablica sadrži podatke o strukturi zaposlenika prema obrazovnoj razini u djelatnostima prijevoza i skladištenja. Najveći udio visoko obrazovanih zabilježen je na Cipru te u Litvi, Grčkoj i Španjolskoj. U spomenutim djelatnostima Cipar ima 40,9 posto visoko obrazovanih zaposlenika, Litva 32,9 posto, Grčka 30,5 posto te Španjolska 30,2 posto. Nasuprot tome, najmanji udio visoko obrazovanih imale su Slovačka, Rumunjska, Češka i Italija.

Hrvatska se po visini udjela visoko obrazovanih zaposlenika u djelatnostima prijevoza i skladištenja nalazila u donjem dijelu ljestvice između Srbije i Bugarske.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	24,1	51,9	24,1
Bugarska	5,0	77,2	17,8
Češka	4,7	84,6	10,7
Danska	30,2	52,1	17,7
Njemačka	19,2	66,5	14,2
Estonija	11,0	63,0	26,0
Irska	20,1	52,7	27,2
Grčka	13,4	56,0	30,5
Španjolska	40,6	29,1	30,2
Francuska	20,5	55,8	23,7
Hrvatska	5,7	76,2	18,1
Italija	36,2	53,1	10,7
Cipar	15,3	43,8	40,9
Latvija	5,5	68,5	26,0
Litva	3,7	63,4	32,9
Luksemburg	23,0	60,5	16,5
Mađarska	10,0	77,0	13,1
Malta	45,7	39,4	14,9
Nizozemska	29,9	48,1	22,0
Austrija	14,5	64,1	21,4
Poljska	4,3	72,4	23,3
Portugal	47,3	36,4	16,3
Rumunjska	6,7	81,0	12,3
Slovenija	5,4	72,6	22,0
Slovačka	3,5	83,5	13,0
Finska	19,0	59,2	21,8
Švedska	20,0	59,4	20,6
Island	26,1	48,6	25,2
Norveška	25,7	51,2	23,1
Švicarska	15,0	58,3	26,7
Ujedinjeno K.	26,9	49,7	23,5
Crna Gora	-	69,3	24,8
Sjeverna Makedonija	13,0	71,6	15,5
Srbija	7,3	72,2	20,5
Turska	52,9	26,3	20,8

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.4

Udio u ukupnom broju zaposlenika u prijevozu i skladištenju (%)

U nastavku je prikazana struktura zaposlenika prema razini obrazovanja u djelatnostima pružanja smještaja te usluživanja hrane i pića. Po visini udjela visoko obrazovanih u ukupnom broju zaposlenika predvodili su Cipar, Irska, Litva i Ujedinjeno Kraljevstvo. Tako je na Cipru spomenuti udio iznosio 31,4 posto, u Irskoj 29,3 posto, u Litvi 29,1 posto te u Ujedinjenom Kraljevstvu 22,9

posto. Na dnu ljestvice po visini tog pokazatelja nalazile su se Rumunjska, Slovačka, Italija i Češka. Što se tiče Hrvatske, ona se u pogledu vrijednosti udjela visoko obrazovanih u ukupnom broju zaposlenika u ugostiteljstvu nalazila u donjem dijelu ljestvice između Portugala i Njemačke.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	34,0	49,5	16,6
Bugarska	11,4	74,4	14,3
Češka	8,5	84,5	6,9
Danska	37,7	49,0	13,3
Njemačka	30,9	58,2	10,9
Estonija	12,7	65,6	21,7
Irska	15,5	55,2	29,3
Grčka	20,2	62,7	17,1
Španjolska	45,5	32,2	22,3
Francuska	20,9	58,8	20,4
Hrvatska	9,3	78,6	12,0
Italija	39,9	52,5	7,6
Cipar	15,2	53,4	31,4
Latvija	11,5	72,7	15,8
Litva	4,9	65,9	29,1
Luksemburg	37,9	49,5	12,6
Mađarska	11,7	78,7	9,7
Malta	50,9	36,4	12,8
Nizozemska	42,9	46,4	10,7
Austrija	24,4	56,6	19,0
Poljska	6,9	74,0	19,2
Portugal	51,0	36,9	12,1
Rumunjska	7,6	83,0	9,4
Slovenija	13,5	73,0	13,5
Slovačka	4,3	87,7	8,1
Finska	19,1	62,4	18,5
Švedska	38,7	43,9	17,3
Island	41,6	41,9	16,5
Norveška	32,6	50,4	17,0
Švicarska	25,6	52,3	22,1
Ujedinjeno K.	21,7	55,4	22,9
Crna Gora	-	76,5	18,9
Sjeverna Makedonija	13,4	72,8	13,8
Srbija	9,5	78,2	12,4
Turska	60,5	26,4	13,1

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.5

Udio u ukupnom broju zaposlenika u ugostiteljstvu (%)

Sljedeća tablica sadrži podatke o strukturi zaposlenika prema obrazovnoj razini u djelatnostima informacija i komunikacija. Najveći udio zaposlenika s visokim obrazovanjem u tim djelatnostima imale su Litva, Cipar, Irska i Španjolska. U Litvi je spomenuti pokazatelj iznosio 87,8 posto, na Cipru 82,3

posto, u Irskoj 81,8 posto te u Španjolskoj 81,1 posto. Nasuprot tome, najmanji udio visoko obrazovanih zaposlenika u djelatnostima informacija i komunikacija zabilježen je na Islandu i Malti te u Njemačkoj i Italiji. Njemačka se već drugi puta pojavljuje među zemljama s malim ili najmanjim udjelom visoko obrazovanih zaposlenika, što vjerojatno odražava kvalitetno strukovno obrazovanje na razini srednje škole. Kada je riječ o Hrvatskoj, ona se po visini navedenog pokazatelja nalazila u donjem dijelu ljestvice između Estonije i Češke.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	3,4	19,6	77,0
Bugarska	-	30,1	69,4
Češka	1,0	38,2	60,8
Danska	7,6	34,6	57,8
Njemačka	5,8	42,7	51,5
Estonija	-	36,8	61,8
Irska	-	15,8	81,8
Grčka	2,0	32,3	65,7
Španjolska	5,1	13,8	81,1
Francuska	3,3	15,7	81,0
Hrvatska	2,9	35,6	61,6
Italija	3,4	55,0	41,5
Cipar	-	15,9	82,3
Latvija	-	32,4	65,4
Litva	-	12,0	87,8
Luksemburg	11,5	19,1	69,4
Mađarska	-	36,1	62,6
Malta	15,0	29,7	55,3
Nizozemska	6,5	31,2	62,4
Austrija	3,2	33,4	63,4
Poljska	-	22,4	77,0
Portugal	6,1	29,8	64,1
Rumunjska	-	22,7	76,6
Slovenija	-	34,5	64,6
Slovačka	-	23,3	76,3
Finska	2,1	30,1	67,7
Švedska	2,2	35,7	62,1
Island	15,5	26,9	57,5
Norveška	7,6	24,7	67,7
Švicarska	4,5	29,0	66,5
Ujedinjeno K.	5,1	26,1	68,7
Crna Gora	-	29,5	70,5
Sjeverna Makedonija	-	40,3	58,1
Srbija	-	39,3	59,7
Turska	11,4	19,2	69,4

Tablica 1.2.6

Udio u ukupnom broju zaposlenika u djelatnostima informacija i komunikacija (%)

Izvor: Eurostat.

U nastavku su prikazani podaci o strukturi zaposlenika prema razini obrazovanja u djelatnostima financija i osiguranja. Po visini udjela visoko obrazovanih radnika u tim djelatnostima predvodile su Litva, Cipar, Rumunjska i Latvija. U Litvi je spomenuti udio iznosio 85,5 posto, na Cipru 82,4 posto, u Rumunjskoj 81 posto te u Latviji 80,8 posto. Činjenica da neke tzv. tranzicijske zemlje imaju najveći udio visoko obrazovanih u djelatnostima financija i osiguranja vjerojatno je posljedica ekspanzije tih djelatnosti tijekom tranzicije. Najmanji udio visoko obrazovanih zabilježen je u Hrvatskoj i na Malti te u Njemačkoj i Italiji, vjerojatno iz posve različitih razloga.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	1,8	19,6	78,5
Bugarska	-	22,0	77,9
Češka	-	48,1	51,4
Danska	4,7	41,8	53,5
Njemačka	3,5	60,9	35,6
Estonija	-	27,4	71,4
Irska	-	19,2	79,1
Grčka	-	28,1	71,3
Španjolska	4,7	16,6	78,7
Francuska	2,7	20,3	77,0
Hrvatska	-	50,4	48,6
Italija	2,7	53,5	43,8
Cipar	-	17,0	82,4
Latvija	-	17,2	80,8
Litva	-	14,1	85,5
Luksemburg	2,2	22,3	75,4
Mađarska	-	40,4	58,6
Malta	10,2	45,0	44,8
Nizozemska	5,1	31,1	63,8
Austrija	3,5	41,6	54,8
Poljska	-	23,7	76,1
Portugal	6,0	37,4	56,6
Rumunjska	-	18,6	81,0
Slovenija	-	38,6	61,4
Slovačka	-	32,0	67,3
Finska	-	21,4	77,4
Švedska	-	38,1	58,9
Island	11,4	20,1	68,6
Norveška	-	27,5	66,0
Švicarska	4,8	38,5	56,6
Ujedinjeno K.	8,6	36,2	55,3
Crna Gora	-		69,1
Sjeverna Makedonija	-	23,9	73,2
Srbija	-	27,8	72,2
Turska	7,4	16,3	76,3

Tablica 1.2.7

Udio u ukupnom broju zaposlenika u djelatnostima financija i osiguranja (%)

Izvor: Eurostat.

Naposljetku, u zadnjoj tablici prikazani su podaci o strukturi zaposlenika prema obrazovanju u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama. Najveću udio visoko obrazovanih radnika u tim djelatnostima imali su Litva, Cipar, Španjolska i Bugarska, a najmanji Austrija, Češka, Njemačka i Italija. Hrvatska se nalazila u donjem dijelu ljestvice između Nizozemske i Švicarske.

Zemlja	Obrazovanje		
	Osnovno	Srednje	Visoko
Belgija	3,7	18,3	77,9
Bugarska	-	19,0	80,8
Češka	0,9	44,2	54,9
Danska	6,0	28,6	65,3
Njemačka	4,2	45,0	50,8
Estonija	-	28,0	70,4
Irska	-	17,9	78,3
Grčka	-	28,7	70,3
Španjolska	4,7	14,2	81,1
Francuska	3,6	19,5	76,9
Hrvatska	-	35,7	64,1
Italija	5,1	52,7	42,2
Cipar	-	16,6	81,8
Latvija	-	29,0	70,3
Litva	-	15,9	83,7
Luksemburg	7,6	17,8	74,6
Mađarska	-	33,2	65,4
Malta	7,0	27,2	65,8
Nizozemska	6,3	29,4	64,3
Austrija	4,6	34,7	60,8
Poljska	-	24,3	75,3
Portugal	8,4	26,9	64,7
Rumunjska	-	20,5	78,9
Slovenija	2,0	30,4	67,6
Slovačka	-	33,6	65,6
Finska	2,1	23,9	74,0
Švedska	4,4	30,0	65,6
Island	5,6	17,8	76,7
Norveška	5,9	19,4	74,6
Švicarska	6,6	31,3	62,1
Ujedinjeno K.	7,2	25,6	67,3
Crna Gora	-	37,0	63,0
Sjeverna Makedonija	-	28,0	69,6
Srbija	-	32,9	66,0
Turska	12,0	23,1	64,9

Izvor: Eurostat.

Tablica 1.2.8

Udio u ukupnom broju zaposlenika u stručnim, znanstvenim i tehničkim uslugama (%)

Izgleda, dakle, da neke manje razvijene zemlje predvode po udjelu visoko obrazovanih zaposlenika u mnogim djelatnostima, dok se neke razvijene zemlje u mnogim djelatnostima oslanjaju na radnike sa srednjom školom.

2 Razina i kretanje stope nezaposlenosti u zemljama Europske unije

Stopa nezaposlenosti je udio nezaposlenih u radnoj snazi, tj. zbroju zaposlenih i nezaposlenih. U sljedećoj tablici prikazana je stopa nezaposlenosti u zemljama članicama Europske unije u prosincu 2019. i 2020. godine. Riječ je o sezonski prilagođenim procjenama Eurostata. Najveću stopu nezaposlenosti u prosincu 2020. godine imale su Grčka, Španjolska, Litva, Italija i Francuska.

Zemlja	Stopa nezaposlenosti (%)		Razlika (p.b.)
	Prosinac 2019.	Prosinac 2020.	
Belgium	5,2	5,8	0,6
Bulgaria	4,2	4,8	0,6
Czechia	2,0	3,1	1,1
Denmark	5,0	5,8	0,8
Germany	3,3	4,6	1,3
Estonia	4,4	7,8	3,4
Ireland	4,9	5,8	0,9
Greece	16,5	16,2	-0,3
Spain	13,7	16,2	2,5
France	8,2	8,9	0,7
Croatia	6,4	7,5	1,1
Italy	9,6	9,0	-0,6
Cyprus	6,3	7,3	1,0
Latvia	6,5	8,2	1,7
Lithuania	6,4	10,1	3,7
Luxembourg	5,6	6,7	1,1
Hungary	3,4	4,3	0,9
Malta	3,6	4,5	0,9
Netherlands	3,2	3,9	0,7
Austria	4,3	5,8	1,5
Poland	2,9	3,3	0,4
Portugal	6,7	6,5	-0,2
Romania	4,0	4,9	0,9
Slovenia	3,8	4,7	0,9
Slovakia	5,6	7,0	1,4
Finland	6,6	8,4	1,8
Sweden	6,6	8,8	2,2

Tablica 2

Stopa nezaposlenosti

Izvor: Eurostat, izračuni autora. Napomena: podatak za prosinac 2020. odnosi se na studeni u slučaju Estonije, Grčke i Mađarske.

Uočljivo je da se stopa nezaposlenosti povećala tijekom promatranog razdoblja u velikoj većini zemalja. Ako se promjena mjeri postotnim bodovima, najveći porast stope nezaposlenosti zabilježen je u Litvi i Estoniji. Zanimljivo je da se stopa nezaposlenosti neznatno smanjila u Italiji, Grčkoj i Portugalu, što može biti odraz smanjene participacije u radnoj snazi zbog pandemije.